

Два поховання здійснені за обрядом кремації були в прямокутних ямах, орієнтованих за лінією південний захід — північний схід.

Яма 1 мала підбій по всьому периметру та сходинку в південно-західній частині. Кремаційне поховання прямокутної форми (сліди коробка?) було розміщене в північно-східному секторі ями та містило два залізні кістені, зламаний серп і за межами кремації перепалений кухонний горщик з прямолінійним нарізним орнаментом.

Яма 2 мала покриття по верху та вимощений майданчик з південного сходу, виконані пісковиковою жорствою. Кремаційне поховання аморфної форми в плані, витягнуте вздовж ями. Поховання супроводжували: глечик з брунатної глини з обрізаними (та заполірованими краями) руків'ям і горлом (рис. 1, 9), роздавлений сіроглиняний глечик (рис. 1, 10), вістря бронебійної піки та бойова сокира.

Ще одне поховання в розкопі 1 розмішувалося на невеликій глибині та являло собою безінвентарну кремацію. Залишки поховальної ями не прослідковувались.

У розкопі 2 виявлено пограбовані кремаційні поховання, які були здійснені в неглибоких ямах овальної форми.

Серед підйомного матеріалу, який переважно являв собою кинуті або непомічені розкрадачами речі, були предмети побуту та знаряддя праці: фрагменти ланцюга для підвішування казана (рис. 1, 1), шила (рис. 1, 6, 18), ножі (рис. 1, 19), ботало (рис. 1, 4), мотичка (рис. 1, 17), прикраси, косметичні приладдя та елементи одягу: браслети (рис. 1, 2, 3, 5), пінцет (рис. 1, 7), гудзики (рис. 1, 11), бубонці (рис. 1, 12), сережки (рис. 1, 13), каблучки (рис. 1, 14), петельки (рис. 1, 15), ремінні пряжки (рис. 1, 16), озброєння: вістря стріли (рис. 1, 8) тощо.

І.А. Сніжко

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕРХНЬОПАЛЕОЛІТИЧНОЇ СТОЯНКИ КАМ'ЯНКА

Експедиція Харківського історичного музею продовжила роботи на верхньопалеолітичній стоянці біля с. Кам'янка Ізюмського р-ну Харківської обл. Пам'ятка розташована на мису в місці впадіння в р. Сіверський Донець невеликої правої притоки. Розкопками, розпочатими в 2005 р., розкрито площу 121 м², включно з 16 м², дослідженими в поточному польовому сезоні.

Культурний шар репрезентований розщепленим кременем, дрібними уламками кісток, шматочками вохри та вугілля. Він залягає на стику причорноморського лесу та давнього лощенового ґрунту і не має специфічного забарвлення. Відмічено такі постгенетичні фактори руйнації шару: відсутність консервації артефактів після завершення функціонування пам'ятки, переміщення їх угору кріогенними процесами, вплив делювіальних процесів, діяльність землерийв.

Розкопки стоянки велися суцільною площею із застосуваннями методики дослідження шару умовними горизонтами з фіксацією артефактів на місті знахідки. Цього року розкоп

було продовжено в північно-західній (кв. 6-7-Т-Ф) і північно-східній (кв. 1-2-Р-Ф) частинах (рис. 1, 4). Крем'яна колекція складається з 622 предметів і поділяється на кілька груп. До першої увійшли чотири призматичні та конічний нуклеус і п'ять нуклеоподібних уламків, з яких один використовувався у якості відбійника. До другої — заготовки, представлені відщепами, пластинками, мікропластинками та їх фрагментами. Група технічних сколів об'єднує сколи формування та підправки нуклеусів і численні лусочки. До групи виробів із вторинною обробкою належать скребок на напівпервинному відщепі, скреблоподібне знаряддя, три серединні різці (рис. 1, 1—3), фрагмент мікропластинки з притупленим краєм.

Спостерігається такий порядок розподілу знахідок на дослідженій площі. На північно-західній ділянці кремені, серед яких майже всі знайдені цього року нуклеуси та нуклеоподібні уламки, були розповсюджені відносно рівномірно. На північно-східній ділянці, звідки походять усі вироби з вторинною обробкою,

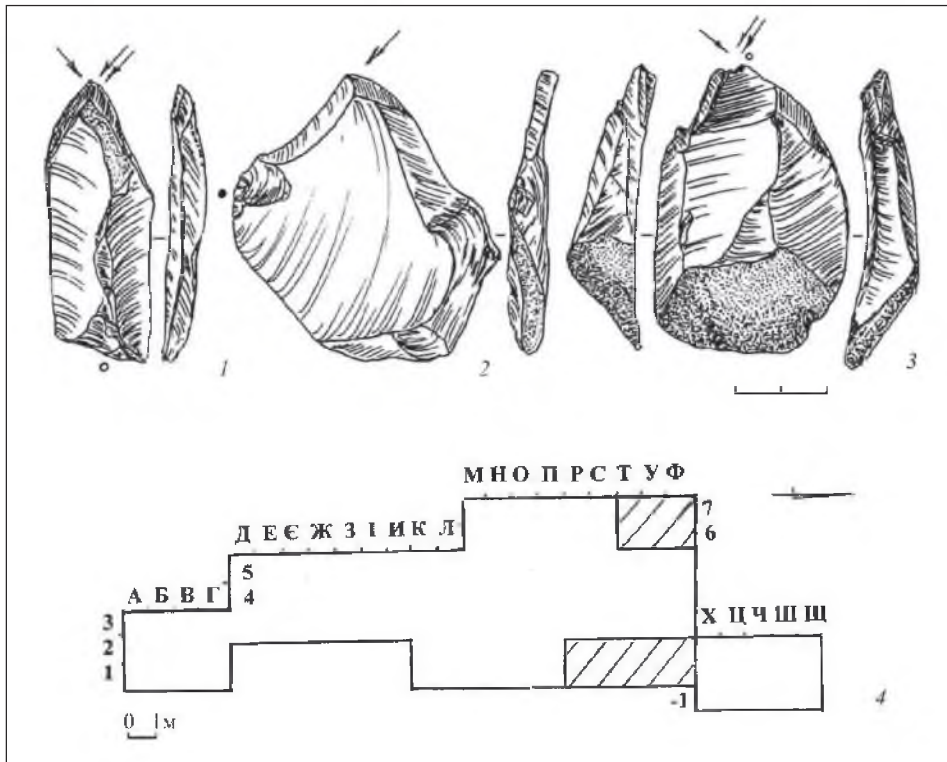

Рис. 1. Кам'янка 2012: 1–3 – різці, 4 – план розкопу

простежено скупчення кременю *in situ*, що важливо для встановлення ініціального рівня відкладення знахідок, оскільки культурний шар пам'ятки сильно пошкоджений.

Загалом характер знахідок та їх планіграфічне положення типові для стоянок, роз-

ташованих біля виходів крем'яної сировини. Час існування пам'ятки припадає на причорноморський етап пізнього плейстоцену та знаходиться в межах переходу від ранньопричорноморського стадіалу до початку пізньольдовиків'я.